

Nieuwsbrief nr. 31

Samen - zijn

8 december, 2025

Beste Erfgoedvrienden,

Het einde van een woelig jaar is bijna in zicht. Bij de Erfgoedvrienden is er afgelopen jaar fijn samengewerkt met poorters, reders en vrijwilligers. Hierdoor kwamen er ‘zomaar’ juweeltjes tot stand. Er is een verhaal over de familie Porquin, die met kracht en moed, en soms in wanhoop hun leven vormgaven in het Zierikzee van de zestiende eeuw. Tachtig jaar bevrijding komt in beeld en de roep om vrede lijkt wel groter dan ooit. Met elkaar kunnen we het verschil maken, een balans vinden en de lichtpunten koesteren.

Wij wensen u allen fijne kerstdagen en een hoopvol en gezond 2025

Dichter Ester van Meurs en beeldend kunstenaar Goos Verwoest maken elk jaar over het thema van de nieuwsbrief een kunstkaart, hartelijk dank.

Ester: “De gezusters Nobel mogen lang geleden geruzied hebben, nu staan ze standvastig samen en dragen allebei de opening door de Nobelpoort. Ze zijn daardoor in balans. Er was en is al zoveel ruzie, de wens is dat we gaan naar een open in balans zijn nu en in de toekomst”.

Voor wie het horen wil zingt Wende Snijders met het Nederlands Kamerkoor op tekst van Dimitri Verhulst het ontroerende lied: Hou me vast. [Klik hier](#)

Een verhaal over levenskracht

Het levensverhaal van Lowys Porquin speelt zich af in een wereld die aan het veranderen is van de Late middeleeuwen op weg naar de Vroegmoderne tijd. Het mensbeeld veranderde onder invloed van het Humanisme en de samenleving veranderde door de ontwikkeling van de drukkunst. Het verhaal van Lowys gaat over een vluchteling met doorzettingsvermogen, kennis, moed, wanhoop, kracht, luxe en moraal. Hij vindt als migrant de balans tussen het zijn van een rijke zakenman, een goede vader en een vrome christen. Leest u mee ?

Lombard Lowys Porquin 1511-1573

Straatnamen verbergen vaak een rijke geschiedenis aan verhalen, zo ook de Lombardstraat in Zierikzee. De lommerd is een bank voor het wisselen van geld en het verstrekken van leningen aan arm en rijk. Lombarden uit Noord-Italië hadden zich sinds de twaalfde eeuw geleidelijk over Europa verspreid. De zestiende eeuw is de eeuw van de handel en het fanatieke geloof, van God en Goud. Over deze periode gaat dit verhaal.

Zeeland en de lombards

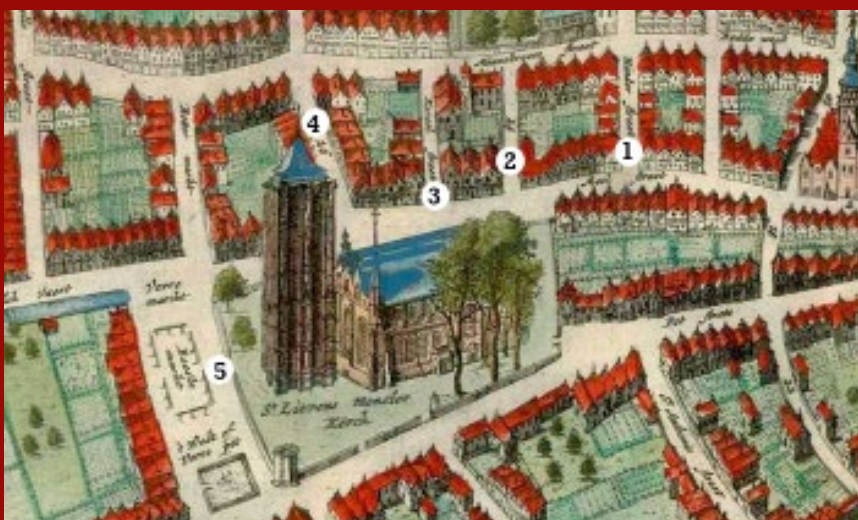
De bankhouder, ook wel tafelhouders genoemd, had hulpmiddelen die de wisselaar gebruikte om zijn beroep uit te oefenen. Zo kon hij de echtheid, het gewicht en de staat van de munten controleren. Wanneer een wisselaar roekeloos omging met het hem toevertrouwde geld en ondoordacht kredieten verleende, werd zijn tafel stuk geslagen zodat hij zijn activiteiten niet zou kunnen voortzetten. Banco rotto betekent letterlijk 'stukgeslagen

tafel'. Het woord 'bankroet' komt dan ook uit het Italiaans.

Het is zwaar om in die tijd migrant te zijn. Oorlogen, pest, sociale onrust en religie zorgen voor veel conflicten. Tafelhouders hebben een min of meer beschermd beroep en genieten voorrechten. Zo is er octrooi op hun beroep en betalen ze geen belasting. De toenmalige vorst Keizer Karel V heeft een aarzelend beleid over deze geldhandel, de tafels worden wel gedoogd maar er zijn spelregels. De keizer heeft de tafels nodig want de elite heeft gebrek aan baar geld. De tafelhouders tekenen een contract en verkrijgen zo een 'verblijfsvergunning' en ze hebben het monopolie. Geldwisselaars zijn niet altijd populair vanwege hun hoge woekerrentes.

Leenhouders in de Nederlanden circa 1550. Bron God en Goud, Sébastiën Conard.

- 1 Kinder- Stoeltjes- of Baljuwstraat
- 2 Oude Lomdaardstraat
- 3 Koraalstraat
- 4 Sint Lievenstraat
- 5 Marktveld - Balie

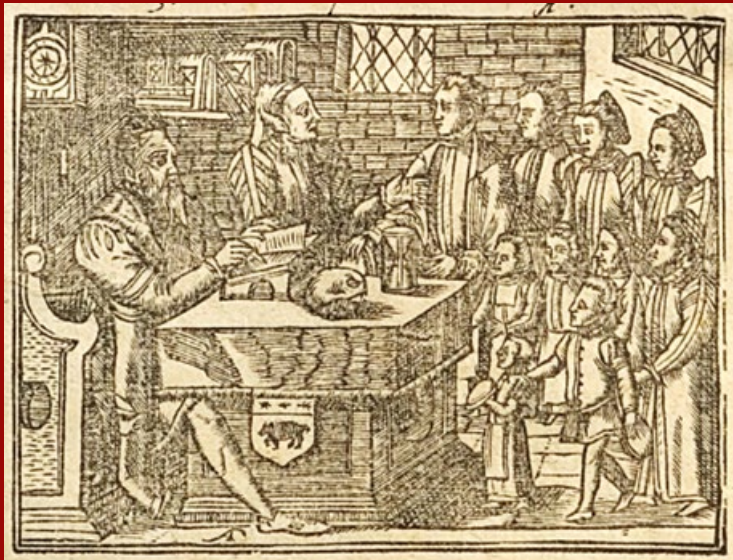
Het centrum van de handel

In 1538 vestigt de Piëmontese Lowys Porquin (Perquin) uit Chieri zich als tafelhouders in Zierikzee. Hij weet dat in de ogen van de kerk woekeren erger is dan misdaad, het is zonde. De combinatie vrome christen zijn en tafelhouders wordt zijn levenswerk.

De huidige Lombardstraat is het restant van de Oude Lombaardstraat. In de Koraalstraat was ooit een koraalschool gevestigd waaraan de kinderen de katholieke koralen werden geleerd. Destijds was deze plek het centrum en oudste deel van de stad, met het Gravenhof, de Sint Lievensmonsterkerk, de Sint Lievensmonstertoren, het oude marktveld, later de Balie genoemd wat rechtspraak betekent. In Zeeland ontstaat een levendige handel in tafels in de steden Sluis, Veere, Goes, Middelburg en Zierikzee. De familie Porquin, met Lowys en zijn broers François en Bernardin, is hierin volop actief. De broers handelen niet alleen in tafels, ze hebben vaak meerdere beroepen.

Lowys en Zierikzee

Op 18-jarige leeftijd vertrekt Lowys met zijn broers uit Chieri Italië per schip naar de Nederlanden om zijn geluk te beproeven. Na dramatische omzwervingen belandt hij in 1537 in Zeeland in Sluis en hij verhuist op 17 mei 1538 naar Zierikzee. Hij woont hier tot 27 november 1546. Tijdens een van zijn reizen heeft hij zijn Brugse vrouw Magdalena Muelenaers ontmoet. Hij heeft vanaf 1540 met zijn gezin gewoond in het huis van Witte Jacobssoon in de Stoel- of Kinderstraat, de latere Baljuwstraat.

Houtsnede van de familie Porquin.

Lowys en zijn vrouw krijgen elf kinderen waarvan vier worden geboren in Zierikzee. Enkele van hen zijn gedoopt en begraven in de Sint Lievenskercke, deze kerk is afgebrand in 1832. Geestelijken, intellectuelen, vooraanstaande patriciërs en mensen uit de lokale bevolking worden peter en meter. De befaamde arts Levinus Lemnius is aanwezig bij het doopsel van zoon Cesar.

Er is veel persoonlijk leed in de familie. Zeven kinderen sterven voor het eerste levensjaar. De familie Porquin is goed geïntegreerd in de samenleving ondanks alle tegenslagen. Lowys heeft regelmatig contact met zijn ondernemende broers Bernardin en François. Lowys en zijn familieleden worden door de toenmalige landsheer Keizer Karel V in de adelstand verheven vanwege hun vooruitstrevende rol in de samenleving. [Klik hier](#) voor het vervolg van het verhaal.

Op de tafel staan een tafellensenaar met een door de oudere man opengeslagen boek, een zandloper en een doodshoofd. Op de zijkant van de tafel tenslotte zien we het wapenschild van de familie Porquin met een varken en in het schildhoofd met drie sterren.

Uit: Den wtersten wille van Lowys Porquin

Bron: Brabants historisch informatiecentrum.

80 jaar Bevrijding 7 mei 2025

De Erfgoedvrienden besteden aandacht aan de herdenking van 80 jaar Bevrijding van Schouwen-Duiveland. Het is een onderdeel van een groter geheel van allerlei activiteiten rond 4 en 5 mei op het eiland. De coördinatie van alle activiteiten ligt in handen van Ria Geluk.

De Erfgoedvrienden hebben de dag van de bevrijding 7 mei 1945 als uitgangspunt gekozen. De herdenking van de bevrijding is op woensdag 7 mei 2025. Zet het alvast in uw agenda. Het Namenmonument van de slachtoffers van WOII, dat is bevestigd aan de Nieuwe Kerk, is de centrale plaats.

Se opzet van het programma voor woensdag 7 mei bestaat uit de volgende onderdelen. [Klik hier](#) voor het programma.

- **Educatie** voor leerlingen van het Pieter Zeeman Lyceum. De geschiedenis wordt teruggehaald met een wandeltocht door de stad langs struikelstenen en plaatsen van verzet. Ook krijgen de jongeren een bijzondere les in huizen ter plaatse. In een 'Joods Huis' het verhaal van de Holocaust en Zierikzee en in een 'Huis van Verzet' het verhaal van de Tien van Renesse.
- **Levende Geschiedenis** met de Intocht van de Engelse mariniers vanaf de Boerenweg over de Zuidwellebrug naar het Namenmonument. Op de Zuidwellebrug worden ze begroet door de burgemeester. Onder aanvoering van de klanken van Kunst en Eer en toegezwaaid door kinderen van de basisscholen met vlaggetjes gaat de stoet op weg naar het Namenmonument.
- **Herdenking Bevrijding en Stilstaan bij de Slachtoffers** is het volgende onderdeel. Muziek, een toespraak en het leggen van bloemen is onderdeel van dit programma. Ook wordt verteld over onze bevrijders, jonge mannen uit Engeland die geland waren in Normandië en uiteindelijk op 7 mei 1945 in Zierikzee terecht kwamen.
- **Ontsluiting Belevingsverhalen** van het Namenmonument. Uit de 218 namen op dit monument zijn acht namen gekozen, zodanig dat met hun verhalen de verschillende delen van het eiland en de verschillende aspecten van WOII aan bod komen. Met een kleine QR-sticker kunnen voorbijgangers de verhalen lezen. Ruim voorafgaand aan de herdenking worden de acht verhalen met QR-codes gepubliceerd. Alvast bekijken? [Klik hier](#) voor de verhalen.

Zeelicht

Vanaf 7 tot 14 december is er een lichtspektakel in de Zierikzeesche binnenstad. Komt dat zien en beleven.

De Helden van Burghsluis serie met de van der Klooster families.

Vanaf 22 november tot 23 december wordt de serie de 'Helden van Burghsluis' van Joska Zinkweg en haar team uitgezonden op Omroep Zeeland. [Klik hier](#) voor meer informatie. De serie gaat in op een bepaald onderwerp over de van der Kloosters. Zo waren er op 22-12 opnames in de kerk van Burgh met het jutterslied onder leiding van dirigente Willie den Hollander. Meerdere van der Kloosters trouwden en rouwden in deze kerk. Ilja Mostert van het Zeeuws Archief heeft in de serie verschillende onderwerpen uitgediept en toegelicht met archiefmateriaal. Er is het afgelopen jaar terecht veel aandacht besteed aan het 200-jarig bestaan van de KHRM. Begin 2025 wordt de komende documentaire afgerond, waarna de première volgt. De Erfgoedvrienden ondersteunen dit project.

Bestuurswisseling

Onze penningmeester Lisette van der Velde stopt per 1 januari 2025. Zij heeft zes jaar lang de penningen van de Stichting met verve beheerd, daar gaan we haar passend voor bedanken. Het waren bijzondere jaren in een fijn team, waar we met elkaar de uitdagingen aangingen. Wij zullen haar als fijn mens missen en als penningmeester. Hartelijk dank Lisette en we wensen jou en je gezin alle goeds in Brabant.

We hebben een nieuwe penningmeester gevonden. Lisette wordt opgevolgd door Corné Mol uit Zierikzee. Hij is financieel onderlegd en hij houdt van geschiedenis. Dit is een mooie combinatie, welkom Corné bij de Erfgoedvrienden.

Met warme Kerstgroet, Luitzen Bijlsma, Lisette van de Velde, Peter Bracke, Jozé van de Sande, Corné Mol, Baukje Bijlsma

Wij danken u, Reders, Poorters en vrijwilligers voor uw Vriendschap

Vervolg Lombard Lowys Porquin

Keizer Karel bezoekt in 1540 Zierikzee. Hij verblijft in huis de Mossel bij de belangrijke rederfamilie de Huybert. Het zou zomaar kunnen dat hij burgemeester Willem Simonszoon van Zierikzee en Lowys ontmoet heeft. Keizer Karel schonk Schouwen-Duiveland in een gunstbrief een groot bedrag voor dijkbescherming. Hij schenkt ook adelbrieven aan de gebroeders Porquin. Zie hier de weergave van de tekst in de akte.

Keizer Karel. (...) verleent aan onze dierbare en trouwe Ludovicus, Bernardinus en Franciscus Porquin, gebroeders (...) wegens hun trouw tegenover ons en het Heilige Romeinse Rijk (...) en nadat hij trouw en de gehoorzaamheid heeft vastgesteld en de diensten die bewezen werden door jou, vernoemde Ludovicus in de talrijke oorlogen, naar aanleiding van onze tochten zowel in vredestijd als in

oorlogstijd, en dit vele jaren lang, en in verwachting dat in de toekomst aan ons gelijkaardige diensten bewezen zullen worden niet alleen door jou maar ook door je broers naar je eigen voorbeeld, zoals ze ons beloofd hebben, beslissen wij naar eigen oordeel en dat van prinsen, graven, baronnen, edellieden en andere onderdanen van het Heilige Rijk, en krachtens onze Keizerlijke volle bevoegdheid, jullie in de adelstand te verheffen, en wij verheffen jullie in de adelstand en verlenen jullie een adellijke titel aan jullie voornoemde Ludovicus, Bernardinus en Franciscus Porquin, gebroeders aan jullie wettige erfgenamen, zowel die al hier geboren zijn als zij die nog zullen geboren worden, en aan al hun wettige erfgenamen en afstammelingen, ten eeuwigste dage (...)

Zijn laatste jaren

Lowys verlaat zijn laatste woonplaats Middelburg in 1566, het roerige jaar van de Beeldenstorm. Hij vestigt zich in Bergen op Zoom op stand in het Hooghuis, waar hij in weelde woont. Voor de inkomsten behoudt hij zijn tafel in Middelburg, waarschijnlijk via een waarnemer. Lowys schrijft een moralistisch boek wat in eerste instantie voor zijn drie nog levende kinderen bestemd is. Op de dag dat het boek uitkomt sterft zijn jongste zoon. Het eerste deel heet "Een Lieflick memorie boeck, is het verhaal van zijn leven. Het tweede deel "Den uurste Wille" is om zijn ziel te vrijwaren tegen de eeuwige verdoemenis en hellestraf, het is een geestelijk testament met vele goede raadgevingen. Het boek is een voorbeeld van de vroegste drukkunst. Hij drukt letterlijk zijn stempel op het lettertype en de luxe uitvoering. Het wordt mede dankzij het lettertype een bestseller. Het boek wordt tot in de 18 de eeuw gebruikt in het onderwijs. Er bestaan nog steeds Lowys Porquin scholen en er is een Louis Porquinlaan in Bergen op Zoom.

Lowys overlijdt in 1573. Het kerkgebouw, de Sint-Gertrudiskerk waar de familie begraven lag in de Sint Rochus Kapel, is afgebrand.

De mens Lowys

Hij is een van de kooplieden die bijgedragen heeft aan de economische macht in die tijd. Lowys was een goede vader en echtgenoot, hij was plichtsgetrouw. Lowys werd een fortunlijke lombard, christen en pedagoog, hij was vrouwvriendelijk en een humanistisch burger. Hij had een hang naar luxe en hij wilde zo laten zien dat hij een geslaagde vader, echtgenoot en zakenman was. In het boek: Een pand voor het paradijs van Myriam Greilsammer wordt dit levensverhaal van de Piëmontese zakenman Porquin en zijn familie gedetailleerd uit de doeken gedaan. Lowys Porquin heeft zijn uiteindelijke doel bereikt met: “het witwassen van hun geld en hun ziel”, aldus de schrijfster.

Deze periode in de zestiende eeuw, heeft veel overeenkomsten met het huidige politieke klimaat waarin oorlogen, religie, ziekten en sociale onrust de gemoederen danig bezighouden.

Bron: De Nicolaas

In de Nicolaas in Brouwershaven ligt de grafsteen met Anna Porquin haar naam er op:

Hier leyt begraven juffrou Anna Porquin, starf 1616 out 29 jaren met hare dochter Anna Suye, starf den 30 november 1616. Zij was de dochter van Cesar en Agatha van Haamstede, de kleinzoon van Lowys. “ Het was haar tweede huwelijk . Deze generatie was bevriend met dichter, jurist, politicus Jacob Cats. Een hoogtepunt voor Lowys was het huwelijk van zoon Cesar met Agatha van Haamstede. Door dit huwelijk met ‘de Vrouwe van Moermont’ verwerft hij de titel Heer van Moermont. Agatha is de dochter Witte van Haamstede IV.

Links onder de scheur staat de naam Porqvin

Bij een vragenronde ‘wie weet wat een Lombard is’ blijkt dat weinig mensen met een antwoord komen. Het Lombardstraatje gaf de aanzet om in archieven en boeken te neuzen waarbij Lowys Porquin eruit sprong. In Brouwershaven woont Evelien Perquin. Haar overleden man Leo stamt af van de hier beschreven familie Porquin. Haar man en kinderen hebben de voornamen uit dit geslacht. Evelien is bekend met het boek ‘Een pand voor het paradijs van Myriam Creilsammer’. Ze was verrast maar niet op de hoogte van het bestaan van het graf van Anna in de Nicolaas.

[Klik hier](#) en ga terug naar de Nieuwsbrief.

